

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

### Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vasarhelytől, hova úgy a lap bellátalmi részét illeti közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyitléri cikkek stb. intézendők.

Nyitléri cikkek soronként 10 kr-ért közöltetnek.

# SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

### Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . 3 frt — kr.  
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.  
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.  
Egyes szám ára 6 kr.

### Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számíttatnak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

### Felhívás előfizetésre.

A „Szekelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . 3 frt — kr.  
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.  
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Szekelyföld“ kiadó-hivatala.

### Magyar ipar.

Irta: Nyáry Elemér gróf.

A hagyomány!

Mikor azon indokok lesznek szakavatottan mérlegelve, a melyek az ember tetteinek rugóiként működnek, a lélekbuvárak a legerősebb indokok egyikének a nemes hagyományhoz való törhetetlen ragaszkodást nevezik meg. Való! a nemes hagyomány iránt érzett hű ragaszkodás eredményezi nemcsak a véres háborúban nyilvánuló katonai erények legtöbbszörét, hanem a békés munka ólén viruló polgári erények számosát is. A katona még oly nagy vesztélyvel is daczol, mert zászlójának hűségét esküdött: már pedig e zászló védelme hagyományként követeli derék hivatástól a »vértünk, életünk!« A szorgalmas polgár pedig hagyományul köti gyermekei lelkére, hogy — ha atyjok mesterségét, foglalkozását űzik — a »céz« jó hírnevére szemők fényénél is jobban vigyázzanak.

A nemes hagyomány azonban a legkiválóbb szerepet az uralkodó-házaknál tölti be; mert azok tagjainál a nemes hagyomány tetteik legtöbbszörénél mint erkölcsi rugó működik közre.

Láthatjuk ezt a felejthetetlen Józsefnádor köztisztviselőnek örvendő családjánál is; mert a minő honszeretetet táplált a nemzetet sirig hű atya, éppoly lángoló hazaszeretetet bizonyít be minden alkalomkor fia; még pedig nemcsak azért, mivel magyarnak született s magyarnak neveltetett, magyarnak érzi s vallja magát, hanem azért is: mert hagyományul örökölte dicső atyjától a honszerelmet. Ez az oka, hogy az országban igen számos derék hazafi nagy figyelemmel kíséri József királyi magyar herceg s osztrák cs. és kir. főherceg minden tettét, a mely a közügy javára szolgál. Ezen működés egyik legfontosabb s legáldásosabb részét azon fáradságtalan, nemes buzgalom képezi, a melyet József királyi magyar herceg a tűzoltóság megalapítása, terjesztése, javítása, népszerűsítése nagy érdekében kifejt.

A kik kellő figyelemmel kísérik az uralkodóház ezen kirúgó tagjának közhasznú működését, most is nagy örömmel tapasztalták, hogy ő még a laeken belga királyi kastély kigyulladását és »porig-égését« is, a mely nővéreinek, Henrika belga királynénak, rendkívül számos műgyűjteményét is elhamvasz-

totta, a honi tűzoltó-egyletek okulására törekszik fordítani.

Tehát igen számos jeles honfi, élükön József királyi magyar herceggel, szóval s tettel, jó példával és biztatással buzdít nálunk a tűzoltó-intézmény általánosítására, fejlesztésére, a melynek mostanig szerfölötti hátrányára szolgált, hogy hiányzott oly nagyszabású, a kor kívánalmainak megfelelőleg berendezett tűzfevcskendőgyár, mely az ország szükségletét, különösen minőség és megbízhatóság tekintetében, képes kielégíteni. Innét van, hogy közsegeink nagyrésze nemzetgazdaságunk kiszámíthatatlan kárára, mindeddig külföldről hozatta gépeit; mivel azon néhány község, a mely a hazai gyártmány minőségében csalódott, annyira megingatta a hazai gyártmány iránti bizalmat, hogy inkább vásároltak külföldön drágábban, mint itthon. Ezen bizalmatlanság leküzdése fogja főfeladatát és főnehézségét képezni az új gyárnak.

Hát bizony még csak néhány évtized előtt is nálunk hiába keresett volna valaki olyan korszerű tűzfevcskendőt, a melyet itthon készítenek; hanem a magyar ember kénytelen volt verejtéken gyűjtött garasait Prágába, Bécsbe, Grácba, Brünnebe küldeni, ha szükség volt olyan tűzfevcskendőre, a mely csak némileg is megfelelt a korszerű követelményeknek. Csak szerfölött lassan rendezkedett be nálunk néhány jelentékenyebb műhely (távolról sem versenyképes gyár) a tűzfevcskendő készítésre. Mikor is azon igen furcsa működést kellett látnunk, hogy például harangöntő-műhelyekben mint nagyon is alárendelt s vajmi kezdetlegesen űzött mellékfoglalkozás tengődött a tűzfevcskendő készítés. Gyártásról, mely a műhelyben történő készítés fölött vajmi számos előnnyel bír, persze hallani sem lehetett. Nem vállalkozott arra sem tőke, sem szakértő!

Ugyanis, a gyártásnak, melylyel a korszerűleg felszerelt gyárak foglalkoznak, a műhelyekben történő készítés fölött két előnye van: 1-ször, ily gyártmány jobb minőségű árat képvisel; 2 or, ily gyártmány nemcsak jutányosabb, de olcsóbb is a még oly ügyesen, szorgalommal vezetett műhelyek készítményénél. Hogy ez így áll és ennek így kell állnia, az minden gondolkodó előtt világos. Napjainkban a tőkepénz nagy fölényt gyakorol minden irányban; mert az mindennél hamarabb terem olcsó hitelt és szakértelmet: már pedig nemzetgazdaságunk minden ágánál a virulás legelső kelléke az olcsó hitel és a szakértelm.

Tekintsük, például, a kézműiparost, a ki műhelylyel bír és a gyárost, a ki gyár fölött rendelkezik. Az első nem bírván olyan olcsó hitellel, mint az utóbbi, kénytelen a nyersanyagot drágábban fizetni meg, mint az utóbbi; ennek azután következménye, hogy készítményét drágábban árulja, mint a gyáros gyártmányát, — a tömeges munka folytán, mint a műhelylyel bíró iparos készítményét. Amde a gyáros nemcsak jutányosabb és olcsóbb, hanem jobb iparterméket bír a vevőknek nyújtani, semmint a műhelyben dolgozó iparos; mert a gyári munkának azon rendkívül nagy előnye is van a műhelymunka fölött, hogy a gyárban dolgozó munkás foly-

ton ugyanazon részét állítván elő a gyártmányoknak, szerfölött nagy ügyességre tesz szert szakmája illető ágában; s így az ily tökéletes részekből összeállított gyártmány sokkal jobb, mint a műhelyek készítménye, a melynek mindenik részét azon egy munkás kénytelen készíteni, akár ügyes az illető, akár nem. Ez a munkafelosztás előnye, a mely Európásterre csodákat művel.

Az elmondottakból kitűnik, hogy minél nagyobb s minél korszerűbb berendezést valamely gyár, annál jutányosabb és olcsóbb áruval bír a vevőknek szolgálni, a mely áru minden körülmény között jobbminőségű és olcsóbb, mint bármelyik műhely még oly kitűnő készítménye.

A tűzoltó-intézmény gyors elterjedésének főhátránya tehát abban rejlett, hogy nem volt az országban kellőleg felszerelt tűzfevcskendőgyár. De a mi nem volt, hála istennek! már van.

Budapest a szó legszorosabb értelmében új nagyváros. Nincs Európában egyetlenegy más nagyváros, mely oly rendkívül gyorsan fejlődött azzá, a mi — a magyar fővároson kívül, Széchenyi István gróf látókviszelleme Budapest gyors fejlődési irányát Újpest felé jósolta; s ez valóban bekövetkezett: az újpesti országot két oldalán több és fontosabb gyárteleppel bír a főváros, mint bárhol másutt, — gőzmalmaitól eltekintve. Ha olyan külföldi ismerőst kalauzolok Budapesten, a ki gyáriparuak iránt érdeklődik, a gőzmalmok megmutatása után rögtön kocsizom ki vele az újpesti országúton, melyre csaknem szakadatlan sorban jelentékeny gyártelepek dőlnek ki. Ezen gyártelepek között a legkiválóbbak egyike Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselő tűzfevcskendőgyára, melyre méltán illik a derék vidéki tűzoltók jelzője: »a legelső magyar tűzfevcskendő-gyár.«

### ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház május 13-iki ülése rövid volt. A miniszterelnöki átirat szerint ő Felsége a delegációkat június 4-ére Budapestre híván össze, a delegátusok megválasztása a szombati ülésben ejtett meg.

Irányi betérjesztvén a honossági törvénymódosítására vonatkozó javaslatát, melyet 88 ellenzéki képviselő irt alá, a ház elhatározta, hogy Irányi a május 14-iki ülésben indokolja törvényjavaslatát.

Most beadattak a szavazatok a bizottságokra. A választás eredménye május 14-iki ülésben hirdettetett ki.

Végül a gr. Andrássy Gyula által referált honvédelmi törvényjavaslatot (130,000 frt átmeneti kiadásra nézve) fogadta el a ház vita és módosítás nélkül.

A képviselőház május hó 14-iki ülésének elején Irányi Dániel röviden indokolta a benyújtott honossági javaslatot, melynek elfogadása hazai viszonyaink szempontjából szükséges. Ezuttal csak arra kéri a házat, hogy utasítsa a javaslatot a közgazgatási bizottsághoz.

Szapáry Gyula gr. nem kíván részletesen nyilatkozni a javaslatról s kijelenti, hogy hozzájárul Irányi indítványához s teszi ezt azért, mert a kormány nevében már nyilatkozott e tárgyban, mikor a helyét elfoglalta, továbbá mert látszatát is ke-

rülni akarja annak, hogy a kormány a kérdés megvitatása előtt ki akarna térni. Magától értetődik, hogy a bizottsághoz való utasításból nem következik annak elfogadása vagy el nem fogadása. Ily értelemben hozzájárul Irányi indítványához s kéri a házat, utasítsa a javaslatot a közigazgatási bizottsághoz.

### A kézdivásárhelyi királyi törvényszék.

A „Székely Nemzet” 75-ik számában — p. ur sok szépet és dicséretet írván Kézdi-Vásárhelyről és népéről, ezért mintegy viszonzásul nem kíván kevesebbet, minthogy felretéve minden személyes érdeket, önként mondjunk le törvényszékünkéről, engedjük át Seps-Szentgyörgynek, mert hát a törvényszéknek csak ott lehet helye, hol a megye központja van.

Ha mi is olyan kedvesen beakarnók göngyölgetni öhajunkat, mint — p. ur, elmondhatnók, hogy Seps-Szentgyörgy egy kedves, élénk, haladásképes város, nagy intelligenciával, élénk társadalmi élettel stb. s végül kifejezést adnánk azon hő kívánságunknak, hogy Seps-Szentgyörgy legyen nagylelkű a kisebb testvér iránt, engedje át nekünk a központi megyei közigazgatást, mely esetben egész rendben a — p. ur kívánsága szerint lenne a dolog.

Amde én és — p. ur kívánhatunk egymásnak, meg protegált városainknak bármit, adhatunk jó tanácsokat, de mit mondanak majd hozzá a többi polgártársaink s mit mond különösen a törvényhozótestület? Mert hát tetszik tudni törvénymondja, hogy csak törvény által lehet a törvényszékek székhelyét megváltoztatni. Mig tehát ott fenn nem kezdeményeznek, olyan a mi tolharczunk, mint az o. .... egyházi szavai szerint: »az liba lebzselése, melyben semmi hasznos cselekedet nincs.«

Maradjanak meg tehát városaink is az egymás iránt való kölcsönös nagyrabecsülésben, s ezt a kérdést — ha úgy tetszik — vegyük le a napirendről, mert arról mindketten meg lehetünk győződve, hogy valamint Kézdi-Vásárhely nem lesz a megye központja, úgy Seps-Szentgyörgy sem lesz a törvényszék székhelye.

Kézdi-Vásárhelyt ezt beszélik és Seps-Szentgyörgyön elhíhetik.

—q.

### Mezőgazdaságunk és gabonakereskedelmünk érdekében.

Irta: Szalay Ottó.

(Folytatás.)

Most tehát áttérek az elevátoros közraktárak szerkezetére, céljára és előnyei ismertetésére. Egyuttal megjegyzem, hogy ezen ismereteimet részben gróf Széchenyi Imre és Miklós Ödön uraktól nyertem. Miklós Ödön okleveles mérnök és nagybirtokos annak idején a kormány által lett Amerikába kiküldve az elevátoros raktárak tanulmányozására, honnan visszatérve építtette Budapesten a több millió forintba került nagy elevátort, a dunaparton a vámház mellett. A nemes gróf pedig a közügyek iránti meleg érdeklődése által indítatva utazta be saját költségén Amerikát.

Az elevátoros raktár áll egy kőből épített négy szögletes toronyból, mely 100—120 waggon gabona befogadására a következő méretekkel bír: magassága 20—25 méter, szélessége 8—10 méter négyzetben (quadrat). Ez a torony a föld felett mintegy 4—5 méter magasságban vastartányokkal (traverse) van összekötve és átívelve, ezen ívek alatt a földre vasuti sínek vannak rakva, melyek a vasuti vágányokkal vannak összekötve úgy, hogy a vasuti waggonokat a síneken a torony alá lehet tolni. A toronyban a vastartányos átvezetésre vaslemezről összeszegecselt négyszögű hasáb alakú 16 darab gabonatartály van szorosan egymásmellé függőlegesen elhelyezve; úgy, hogy a tartályok légürét a torony legfelső részéből tekintve egy tántorgó mélységes ürt képeznek és minden egyes tartályban mintegy 8 waggon gabona fér el. A torony közepén van egy emelő gép elhelyezve, mely hasonlít a cséplőgépek paternosterjához vagyis egy hosszú, egymás mellett párhuzamosan futó erős szijra merítő kanalak vannak

szerelve, melyek a gabonát a fölről a torony legfelső részére hordják fel és ott egy karoscső segítségével tetszés szerint bármely tartályba beüritik. A tartályok feukei csucs-alakban végződnek és el vannak látva kiömléző csatornákkal, melyeken át a gabona néhány perc alatt egészen kiüríthető. A torony alatt a föld fölött van egy négyszögletes tölszeralaku tartály, melyben 20—25 métermázsza gabona fér el, ez a tartály egy igen érzékeny rendszerű mérlegre van szerelve, mely a beleüritett gabonát a legnagyobb pontossággal méri meg; a tartály csucsban végződő feukén van egy kiömléző nyílás, melyen át a már megmért gabona a kanalas emelő szij alá süllyeszthető, honnan a kanalak a torony tetejére emelik a gabonát és mint mondtam a tartályokba üritik úgy, hogy p. o. ha valaki 10—20 métermázsza gabonát szállít az Elevátorhoz, a zsákok tartalmát a székérről egyenesen a mérő tartályba üriti, megméri, a földbe süllyeszti, onnan pedig a kanalas szij egyenesen a tartályokhoz hordja fel, mely művelet csak néhány percig tart.

A kiürített történet a gabona tartályokból zsákokba, vagy pedig az ugynevezett Rinfusa waggonokba. Rinfusa waggonok alatt oly vasuti járműveket értünk, melyek hasonlítanak a jelenlegi fedett teherszállító-kocsikhoz; a koci fedélzetének közepén van egy olyan forma kör alakú nyílás, mint a személy-kocsik lámpaürege. Ez a nyílás egy külön fedéllel van ellátva, mely a megtöltés után ép úgy mint más teher-kocsiknál a koci ajtaja ólom-zárral (Plomba) lezárható. A koci homlokzatos falán pedig olyan csatorna nyílások vannak, mint a gőzcséplő-szekerény osztályozóhengere alatt, melyeken át a gabona az odafüggeszett zsákokba foly be. A koci végére úgy elzárható, hogy annak oldalfalain nem marad annyi hézagos nyílás sem, melyen a legkisebb gabonaszem is áthullhatna. Ha tehát egy ily Rinfusa-kocsit megakarunk tölteni gabonával, a kocsit az elevátoros raktár alá tolják, a toronyban levő gabona-tartályok kiömléző csatornáját a koci tetején levő nyílásba illesztik, a csatorna tolszárját megnyitják és a gabona néhány perc alatt lezuhan a koci siba. A torony alatti vágányrész egy igen érzékeny százados mérlege van szerelve, mely ha azt mutatja, hogy a kocsiban éppen 100 mmázsza gabona már benn van, a tartály-csatorna egy emeltyűkar segítségével abban a pillanatban lezárható, a koci a torony alól kikövetik és az ólomzárakkal lezáratik.

Az elevátoros közraktárak célja az, hogy ezekbe a vidéki gabonatermelő polgárok gabonafeltelegeiket elhelyezve, tömegárukat képezhessenek, mely áru mindig drágábban vásároltatik a nagy kereskedők által, mintha a gabona csekélyisége miatt a termelő azt a vidéki kis piacokra kénytelen állítani. Köztudomású dolog, hogy a kinek 100 mmázsza prima gabonája van eladandó, mindig jóval többet kap 1 mmázsájáért, mint az, a kinek csak 5—10 mmázsza prima gabonája van. Miután pedig a külföldi és osztrák tartománybeli fogyasztók csak teljes waggon-rakományokat vásárolnak, ennél fogva lehetetlenség az, hogy a kis termelő a nagykereskedő vagy fogyasztóval közvetlenül érintkezessen, mert a szegény jó magyar földmivelés szászerei csak 10—50 mmázsza gabonafelteleget tudnak a piacra juttatni és így ki vannak zárva a lehetőségéből annak, hogy a nehéz munka árán nyert gabonájukért az őket megillető tisztességes árakat meg is kaphassák. Miután pedig a termelők nagyon hitvány árakat kapnak a piacon, ennél fogva nem is fordítanak gondot a gabona kifogástalan megtisztítására és osztályozására, hanem porosan, polyvasan, törekesen, kavicsosan, egyszerűen szemetesesen állítják a piacra. A kereskedők összeveszik a szemetes gabonát — mivel jobbat nem kapnak — egy kissé megrostálják és világga bocsátják. Sokat ők sem rostálhatnak rajta, mert igen könnyen megcsúsz az, hogy a kereskedő a saját polgári hasznát rostálna ki a gabonából, pedig neki is élnie kell, tehát nyernie is. Így jut azután a mi híres magyar gabonánk a külföld piacára, hol a legnagyobb közöny és bizalmatlanságra talál, mert tisztátalan és osztályozatlan.

(Folytatása következik.)

### A brassó-háromszéki vasut.

(Az engedélyokmány.)

(Folyt. és vége.)

19. §. Mihelyt a forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekedett, hogy az éjjeli szolgálat berendezése kívánatosnak vagy szükségesnek mutatkozand, az engedélyesek kötelesek leszenek saját költségükön mindazon berendezéseket eszközölni és mindazon biztonsági intézkedéseket megtenni, melyek a fennálló szabályok és utasítások szerint szükségesek, s illetőleg melyek a kereskedelemügyi m. kir. miniszter részéről, hivatozással azon szabályokra, követeltetni fognak.

Az engedélyesek kötelesek továbbá a kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletére minden kártalanítás nélkül egy másik vágányt az esetre kiegészíteni, ha az engedélyezett vonalon az évi elegy-bevétel kilométerenkint 14,000 frtot osztrák érékben meghalad.

Ezen kötelezettség teljesítése azonban engedélyesektől csak az alább megállapított engedélytartam első 70 éve alatt követelhető.

20. §. Az engedélyesek kötelesek az engedélyezett vasut üzletéről a számadásokat az érvényben álló számlázási minta szerint vezetni, s a lezárt üzleti számlát a vagyonmérleg, nyereség- és veszteség-számlával együtt, legkésőbb a számadási évet követő május hó végéig a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez bemutatni.

Kötelesek továbbá az engedélyesek a forgalom és üzlet eredményeit részletesen kitűntető évi jelentést szerkesztetni, s közhírré tenni, s mindenemű, a felügyeleti hatóságok által kívánt statisztikai adatot beszolgáltatni.

21. §. Engedélyeseknek jogukban álland részvénytársaságot alapítani s a tényleges építési és berendezési költség beszerzése céljából névre, vagy előmutatóra szóló cizmeteket az 1888. évi IV. t.-cz. 10. §-ában foglalt határozmányok figyelembe tartása mellett kibocsátani, mely kibocsátásnak módosztatit a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Ha az imént említett módon elsőbbségi részvények bocsátatnak ki, a pálya tiszta jóvedelméből mindenekelőtt az elsőbbségi részvényeknek a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megállapítandó törlesztési hányada s további sorban e részvényeknek legfeljebb 5%-al meg szabadon osztaléka lesz fedezendő s ehhez képest a törzsrészvények törlesztése mindaddig meg nem kezdhető, a mig az összes elsőbbségi részvények nem törlesztettek.

A kétemű részvények tulajdonosai mindazon által minden egyéb társasági jogokban és kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A jelen engedélyokmány és az annak kiegészítő részét képező okmányok az alakítandó részvénytársaságra változtatlanul kötelezők, s ehhez képest az alakítandó részvénytársaságra az engedélyeseket a jelen engedélyokmány alapján megillető jogokat és kötelezettségeket változtatlanul minden fenntartás nélkül kötelezőleg átvenni tartozik.

A részvénytársaság megalakításához szükséges alap-sabályok, a kibocsátandó cizmetek és szelvények mintáival együtt, átvezsgálás és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez felterjesztendő, s a nevezett miniszter részéről az alapsabályokban, valamint a cizmetek és szelvények mintáinak tervezetében kívánt módosítások feltétlenül fogantartandók.

Az alapsabályokba mindenestre felveendő az is, hogy azon esetre, ha az alább megállapított engedélytartam alatt jóvedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztetlenül maradt részvényeknek tulajdonosai részvényeiknek beváltását, vagy e cizmen bármienemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

A társaság székhelye Budapest vagy Brassó s hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag a magyar.

A menüiben a közúti vasutként kezelendő brassó hosszufalni szárnyvonal üzletét engedélyesek maguk fognak kezelni, s ha a részvénytársaság székhelye Budapest leund, az esetben az említett szárnyvonal üzletének vitelére Brassóban külön üzletvezető hivatal (üzletigazgatóság) lesz felállítandó.

22. §. A jelen engedély tartama a fenti 2 ik §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. b) pontja alatt kimondott otalommal és az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2-ik §-a, illetve az 1888. évi IV. t.-cz. 2-ik §-ának b) és c) pontjai szerint az állam részére biztosított megváltási jog épségben tartásával, a jelen engedélyokmány kelte napjától számítandó, egymásután következő 90 évben állapítatik meg.

Ezen 90 évet leltével a vasut és annak összes tartozékai ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad használatába, illetve engedélyesek vagy jogutódai ezen vasutat teljes jó karban, ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

A pálya engedélyesnek és üzletének átruházása, valamint a pálya és tartozékainak függő adóssá-

gokkal és kölcsönökkel való jelzálogi megterhelése tekintetében, az 1888. évi IV. t.-cz. 2-ik §-ának a) pontja, illetőleg az ezen törvény 10-ik §-ában foglalt határozmányok irányadók.

Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2 ik §-ában és az 1888. évi IV. t.-cz. 2 ik §-ának b) és c) pontjaiban előírt megváltás esetében a megváltás módosztatás tekintetében ugyancsak az idézett törvények határozatai irányadók.

Az állami megváltási jog esetleges érvényesítése tekintetében a brassó-hosszafalui szárvonal külön álló pálya gyanánt fog tekintetni.

Mindkét esetben átveszi a magyar állam saját tulajdonába, birtokába és haszonélvezetében a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkákat, a fel- és alépítményeket minden hozzátartozókkal, u. m. forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakódó helyekkel, a vasut üzeméhez tartozó épületekkel, az indulási és érkezési helyeken ör és felvigyázó házakkal, minden felszerelvényekkel, ingó és ingatlanokkal egyetemben; ellenben az engedélyesek vagy jogutódai meg tartják az általuk folytatott üzlet alatt jövedelmi fölslegeikből alkotott netáni tartalékalapot és a különlevő eslekvő követeléseket, valamint azon építkezéseket, a melyek megszerzésére vagy előállítására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

23. §. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az állami érdekek megóvása tekintetéből jogosítva van magának úgy a pálya építése, valamint az üzlet megfelelő felszerelése és folytonos jó karban tartása felől minden részben meggyőződést szerezni s meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótolta sanak.

Különösen fentartatik a nevezett miniszter részére azon jog, hogy a forgalom növekedéséhez képest engedélyeseket a forgalmi eszközöknek időnkénti megfellelő szaporítására kötelezhesse.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek joga van továbbá a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályagazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgatóság és az ennek kebeléből netán kirendelt külön bizottságok ülésében, valamint a közgyűlésekben részt venni, nemkülönben törvénytelen, a köz- vagy az állami érdekekre netán hátrányos, az engedélyokmány-nyellenkező intézkedéseket felfüggeszteni s erről a nevezett miniszternek további eljárás végett jelentést tenni.

24. §. A kereskedelemügyi m. kir. minisztert megilleti a jog, hogy engedélyeseket a jelen engedélyokmányban és annak kiegészítő részét képező okmányokban megállapított kötelezettségeiknek ugyancsak a kormány által az engedélyeseket kötelező törvények, szabályok, utasítások stb. alapján kiadott rendeleteknek teljesítésére 100 frttól 10,000 frtig terjedhető bírság kivetése által szoríthassa.

A kivetelt és a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által kitűzött záros határidő alatt az engedélyesek által be nem fizetett bírság a vasut bármely birtokából, vagy annak jövedelméből egyszerű közigazgatási uton fog behajtatni.

Az esetre, ha a kiszabott pénzbírság a még letélen levő engedélyeszi biztosítékból vonatnék le, engedélyesek ezen biztosítékok az eredeti összegre a pénzbírság levonásának napjától számítandó 14 nap alatt ismét kiegészíteni tartoznak.

Ha az engedélyokmány vagy egyéb törvényes határozatokon és rendelkezéseken alapuló kötelezettségek megsértése az engedélyesek részéről ismételve fordulna elő s más megtorló intézkedés a kívánt eredményre nem vezetne, ugyancsak, ha a fenti 3. §-ban megállapított határidők az építési tervek benyújtása, az építés befejezésére, illetőleg az üzlet megnyitására nézve meg nem tartatnának s e határidők megtartásának elmulasztása a többször idézett vasutengedélyeszi szabály 11. §-ának b) pontja értelmében, különösen pedig politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatnák, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a jelen engedélyokmányt bármikor hatályon kívül helyezheti s megszüntetnek nyilváníthatja a nélkül, hogy ezen határozatból kifolyólag engedélyesek az állam irányában bármilyen nevezendő címeze kárpótítási igény nnyel léphetnének fel.

Annak meghatározása, hogy az engedély hatályon kívül helyezése esetén, a pálya építésének folytatása s illetőleg úgy ezen, mint azon esetben, ha az engedélyesek a pálya üzletét megszakítanak, az üzlet továbbvitele érdekében minő intézkedések tétessenek, a kereskedelemügyi m. kir. minisztert illeti meg, önként értendővén, hogy az ezen intézkedések folytán felmerülő mindennemű károk és veszélyek iránti felelősség, valamint az azok következtében felmerülő költségek kizárólag az engedélyeseket terhelendik.

25. §. Ezen engedély, valamint az annak kiegészítő

szítő részét képező okmányok minden okmány-szerű kiadványai csak 1 forintra szabott bélyegdíj alá esnek.

Budapest, 1880. évi április hó 18-án.

A m. kir. miniszterium nevében:

Baross Gábor s. k.,

kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

## Különfélek.

— **Eljegyzés.** Müllner Károly brassói m. kir. vámtiszt jegyet váltott lapunk buzgó munkatársa, Vajna Károly tanító ur szép és kedves nővérevel, Vajn a Mari kisasszonnyal. Legőszintébb szerencsivanatunk ez ifju jegyes párnak!

— **Tűzoltók májálisa,** mely ma (vasárnap) délutánra tüzetett, a meghívó jelzése szerint, kedvezőtlen időben is megtartatik. Minthogy az időjárás a Nagy Ferencz-féle ligetbe való kivonulást előre láthatólag nem engedi meg, a részt venni szádékoző közönség az amuzy is jelesnek ígérkező mulatságra az „Unió”-kert helyiségébe vonul, hol a mellett, hogy a tánczolóok részére az ismert szinkör pompásan diszitve áll s kert tulajdonos schweiczi pavillonja s más kerti épületei a családok és asztaltársaságok részére igen alkalmas helyiséggül kínálkoznak, a tréfás sportmulatságokban sem lesz hiány. Legmulatságosabbnak ígérkezik ezek közül a lepényevési verseny és a zsák futás, mindkettőnek díja 1—1 ezüst forint, előbbinél a díj a lepény közepén van, győző az, ki leghamarább beeszik a rejtett kincsig azt fogával meg ragadja. A zsák-futás 50 méter hosszú sík pályán történik, a versenyzők nyakig zsákba kötve futnak, győző az, ki felbukás nélkül elsőnek érkezik a célhoz. A jelentkezők a helyszínén történnek. Ujabbán is felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét a kedélyes mulatságra.

— **Bankett.** Mélt. Potsa József Háromszékmegyei közszeretben álló főispánja tiszteletére, az Orbai járás szolgabírói hivatal megvizsgálása alkalmával f. hó 13-án Kovászna község intelligenciájára fénys bankettet rendezett.

— **Halálozás.** Fekete Albert ügyvéd, hosszas betegség után a „Rudolf”-kórházban f. hó 14-én elhalt. Temetése pályatársai nagy részvéte mellett f. hó 15-én ment végbe. Béke poraira!

— **Színészlet.** Egri Kálmár színtársulata, mely jelenleg Seps-Szentgyörgyön működik szép partfogás mellett, Kézdi-Vásárhelyt pünköst első napján kezdi meg előadásait a „Hun utódok”-kal. A társulat titkára Tóth Béla ur már a napokban Kézdi-Vásárhelyre érkezik előleges bérlet gyűjtés végett. Azon elismerés után itélve, melylyel a sepsiszentgyörgyi sajtó a társulat otáni működéséről megemlékezik — Egri ur társulata jól van szervezve s teljesen megfellel egy vidéki város igényeinek s hogy a közönség ezuttal meg lesz mentve azon szédelőg üzemektől, mikkel a megelőző években nálunk működött társulatok igazgatói a magyar színészet hitelét megrontották, arról kezeskedik nekünk Egri ur, a mi kedves régi ismerősünk becsületessége. Mi tehát örömmel üdvözljük a társulat jövetelét s kérjük számára a közönség jóindulatú partfogását. A kibocsátott előleges színjelentés gazdag műsorában a következő újdonságok szerepelnek: „Uff király” „A genuai dudás”, „A remete csemettyűje”, „Nebántsvirág”, „Pepita és a Szegény Jovathán” legújabb operettek, „Frou-Frou”, „Örök törvény”, „Sarah grófné”, „Király és pör”, „Vadorzók”, „A méhek”, „Ideges nők”, „Napamasszony”, „Nora”, „Clemenceau”, „Egy agglegény története”, „A mumus”, „Egér” színművek és vígjátékok. „Éjjel az erdőn”, „Tyukodi Lőrincz családja”, „Kondorosi szép csaplárné”, „Galambdi Sándor”, „A szép Nadia”, „Náni”, „Pörös atyafiak”, „Hőfehérke”, „Säckingeni trombitás”, „Szent Iván-éji álom” népszínművek és bohózatok. A társulat névsora a következő: Egri Kálmán, népszínműénekes (igazgató), Deréki Antal, jellemszínész (titkár, rendező), Balási Sándor drámai és vígjátéki apa, László Gyula hős és lyrai szerelmes, Nógrádi János operette tenorista, Pénzes Bandi operette baritonista, Németh János operette és burleszk komikus, Lip-tay Lajos operette és pedáns komikus, Bombay Gusztáv segédszerelmes és kardalos, Fekete Pál

társalgási színész és kardalos, Baksay Lajos segéd apa és komikus, Erős József, Nagy Imre, Beszky Jenő, Markovics Henrik segédszínészek és kardalosok. B. Szöllösi Ilona, operette és népszínmű primadonna, P. Vidor Hermin operette koloratur énekesnő, Aitner Ilka drámai és vígjátéki hőső, N. Bodrogi Lina drámai és vígjátéki szende, Szirmai József társalgási színész, Breznayné Rózsa drámai és társalgási anya, Győryné Berta vígjátéki anya, komikáné, Szöllösi Hermin, segédanya és kardalosnő, Olajos Rózsa, Borsodi Irma, Baksayné Etel, Barna Ilona, Feketéné Ilona segédszínésznők és kardalosnők, Egry Kálmán pénztárosnő, Vigh Károly karnagy.

— **Ezredéves ünnepély.** A kovásznai iskolák, egyetértve a helybeli és vidéki intelligenciájával, a magyar nemzet ezredéves honfoglalásának emlékeztetére, folyó évi június 8-án jótékonycélu táncmulatsággal egybekötött ünnepélyt rendeznek. Az ünnepély műsora a következő: 1. Indulás a zöldbe (Istvánér) d. u. 2 órákor. 2. Isten áld meg a magyart, éneklük az iskolás növendékek (duette). 3. Alkalmi beszéd Szűcs Gerő ev. ref. lelkesz által. 4. Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted, éneklük az iskolás növendékek. 5. Hazafias költemények, szavalják az iskolás növendékek. 6. Magyarország az én hazám, éneklük az iskolás növendékek. 7. Hazafias költemények, szavalják az iskolák növendékek. 8. Hazádnak rendületlenül, éneklük az iskolás növendékek. 9. Tornászati gyakorlatok, versenyfutással egybekötve, az iskolás növendékek által. 10. Tánc az „István”-téren. 11. 8 órákor bevonulás és a táncmulatság folytatása a „Butyka”-féle bálteremben. Beléptidj: az „István”-téren személyenként 30 kr, a bálteremben 80 kr. A tiszta jövedelem a kovásznai ev. ref. egyház orgona-alapjára fordíttatik. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély a „Butyka”-féle bálteremben fog megtartatni. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Gyászhir.** A gyergyószentmiklósi örm. egyházmegyét sulyos csapás érte, szeretve tisztelt kántora Novák János élete 55-ik, kántorságának 40 ik évében folyó hó 10-én hirtelen szív szélhűdésben elhunyt. Temetése folyó hó 12-én volt igen nagy részvét mellett. A tanító-kar teljes számban jelent meg a végtisztességtételen és a sírnál ezek nevében Tódor Antal, vezér-tanító mondott meghatározó szép búcsú-beszédet. Halálát özvegye, hat kiskoru árva és széles körű rokonság gyászolja.

— **A román király Erdélyben.** Károly román király e nyáron Erdélybe jön üdülni és a fürdővádat Borszéken tölti. A király és kísérete számára kibérlék Machikné Bornemissza bárónőtől az Excelsior és Tulipán nevű két szép nyaralót. A román király az idén azért nem Sinaját választotta pihenőhelyül, mert ott a nagy udvartartás és az ünnepségek miatt nem lehet igazi nyugalma. Borszékot a királynak Carp volt romániai miniszterelnök ajánlotta, a ki már évek óta rendes vendég e fürdőben.

— **A mayerlingi kápolna** belső berendezése a pünkösdi ünnepekre kész lesz. Az udvari himzőműhelyből ép most kerültek ki a pompás selyem-kárpitok, a melyeket a király kívánságára az oltár, az ablakok és a falak díszül készíttetek. A piros nehéz selyem-kárpitokat művészi arany-hímzések ékesítik. E pompás díszszel be lesz fejezve ama kápolnává lett szoba fölékesítése, a melyben Rudolf trónörökös megölte magát.

— **Pályázat nyergesek, szíjgyártók részére.** A honvédelmi miniszterium a honvéd galagság részére szükséges hámszerszámok szállítáására pályázatot hirdet. A zárt ajánlatokat június 15-én déli 12 óráig kell benyújtani. Az érdeklődők a pályázati feltételeket megtudhatják az országos ipar-egyesületnél Budapesten, ut-utca 4. szám alatti helyiségében.

## RÖVID HIREK.

**Érdekes lelet.** Balza községben a Stroján gazda földjén ötven darab két forint ötven krajczáros, kétszázados ezüstpénzt találtak. A hatóság a leletet lefoglalta. — **Elfogott nemzetközi tolvaj.** Hammerstein váltóüzlet-tulajdonos, a ki tagja volt egy európaszerzte elterjedt tolvajbandának, s ki tavaly egy 20,000 frtos csalást követett el Bécsben s aztán megszökött, Drezdában letartóztaták. — **Nagy lo-pás.** Párisban a francia pénzügyminiszteriumban május 13-án egy csomagból, melyben 400,000 frank értékű járadékkötvény volt, s melyet a Credit Lyonnais szolgálja vitt oda beváltás végett, 117,000 frankot elloptak. A tetteseket erőlyesen nyomozzák. — **Borzasztó anya.** Liverpoolban Charlton vámhivatalnok felesége e hó 9-én három gyermekének, bőrtvával elvágta a nyakát s aztán önmagát akarta

megölni. A boldogtalan anyja még él ugyan, de életbenmaradásához alig van remény. — Veszett eb csatangolt a napokban Ermiályfalván. Megmarta Weisz Sándorné szülésznot, meg egy 4 éves fiucskát. Az ebet lelőtték s konstatálták, hogy veszett volt. A megmartakat gyógykezelés alá vették s valószínűleg a budapesti Hőgyes-intézetbe szállítják. —

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:  
Ifj. Dobay János.

### Nyílt tér.\*

**Egész selyem nyomtatott Foulardok**  
1 frt 20 krtól 3 frt 90 krig méterenkint (circa 450 különféle minta) küld egész öltözetekre és darabonkint portó- és vámmentesen **G. Henneberg** (cs. és királyi udvari szállító **Zürichben**. Minták postafordultán. Levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

\* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

### Hirdetések.

10 hold luczerna és lóhere  
termés folyó hó végéig

**e l a d ó .**

Értekezhetni Györbíró Ignác tulajdonosnál K.-Szentkatolnán.

Az kétségtelen, hogy gyakran egészen egyszerű, könnyen beszerezhető háziszor meglepően gyors gyógyulást szerezett. „A Betegbarát” című kis iratban még bizonyítékokat is találunk arra nézve, hogy még hosszas, reménytelennek nevezett esetekben is, gyógyulás állott be. Minden betegnek el kellene olvasni azon könyvet; Richter kiadóintézete Lipcsében ingyen megküldi.

### Szives megfigyelésül!

Ezerszer és ezerszer jónak bizonyult és orvosi tekintélyek, valamint számtalan magán személyek bizonyítványai által kitüntetett készítmények:

**Dr. MILLER mohnövényedve**

meglepi hatással van köhögés, rekedtség, torokfájás, elnyálkásodás, keletkező gümőkör, egyáltalában a légzési szervek minden bántalmai ellen.

Tegélyben gyermekek és felnőttek számára.

Egy tégely ára 50 kr oszt. ért.

**Dr. MILLER görcs elleni balzsama**

számtalanszor fényesen igazolva gyomorfájás és gyomorgörés hányás, vérhas és puffadás ellen.

Használati utasítással együtt nagy üveg ára 1 frt 50 kr, fél üveg ára 80 kr o. é.

**TYUKSZE-M-BALZSAM,**

hathatós szer tyukszem, szömölcs, fájós bőrvastagodás ellen.

Egy doboz használati utasítással együtt 48 kr o. é.

Kézdi-Vásárhelyen valódián kaphatók: Fejér L. fia! irak divat-szövet és kézműartaktárban.

23-24

Magyar királyi államvasutak.

Kéleti vonal.

## Menetrend.

Érvényes 1889. november hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1889. november hó 1-től.

| Állomások                                          | Vegyes vonat | Személy-vonat | Gyors-vonat | Állomások                                                   | Vegyes vonat | Személy-vonat | Gyors-vonat |
|----------------------------------------------------|--------------|---------------|-------------|-------------------------------------------------------------|--------------|---------------|-------------|
| Predeal (vendéglő) . . . . .                       | (érk. ind.)  |               |             | Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé) . . . . .     | (érk. ind.)  | 11.24 11.39   | 11.49       |
| Brassó (vendéglő) . . . . .                        | (érk. ind.)  |               |             | Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé) . . . . .              | (érk. ind.)  | 1.13 1.51     | 1.17 1.47   |
| Botfalva . . . . .                                 | 4.54         | 7.07          | 2.15        | Nagy-Enyed . . . . .                                        | (érk. ind.)  | 2.18 2.11     | 2.11 2.11   |
| Földvár . . . . .                                  | 5.20         | 7.28          |             | Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé) . . . . . | (érk. ind.)  | 3.04 3.14     | 2.46 2.56   |
| Mogyorós . . . . .                                 | 5.37         | 7.44          |             | Gyéres (elágazás Torda felé) . . . . .                      | (érk. ind.)  | 3.51 4.01     | 3.27 3.30   |
| Apáca . . . . .                                    | 5.57         | 7.58          |             | Kolozsvár (vendéglő) . . . . .                              | (érk. ind.)  | 5.56 6.45     | 5.08 5.32   |
| Köpecz . . . . .                                   | 6.15         | 8.09          |             | Nagy-Várad (vendéglő) . . . . .                             | (érk. ind.)  | 11.04 11.19   | 8.42 8.47   |
| Ágostonfalva . . . . .                             | 6.35         | 8.24          |             | Budapest . . . . .                                          | (érk. ind.)  | 6.30 11.19    | 1.55        |
| Alsó-Rákos . . . . .                               | 6.43         | 8.29          |             |                                                             |              |               |             |
| Homoród . . . . .                                  | 7.02         | 8.44          |             |                                                             |              |               |             |
| Kacsa . . . . .                                    | 7.31         | 9.07          |             |                                                             |              |               |             |
| Erked . . . . .                                    | 7.51         | 9.19          |             |                                                             |              |               |             |
| Bene . . . . .                                     | 8.14         | 9.38          |             |                                                             |              |               |             |
| Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé) . . . . . | 8.38         | 9.52          |             |                                                             |              |               |             |
| Segesvár (vendéglő) . . . . .                      | 9.09         | 10.16         |             |                                                             |              |               |             |
| Medgyes . . . . .                                  | (érk. ind.)  | 9.33 10.29    |             |                                                             |              |               |             |
|                                                    |              | 9.43 10.36    |             |                                                             |              |               |             |
|                                                    |              | 11.04 11.38   |             |                                                             |              |               |             |

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délután 2 óra 34 perczkor

### Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasút.

|                             |                     |                             |                   |
|-----------------------------|---------------------|-----------------------------|-------------------|
| Héjasfalva . . . . .        | indul reggel 6.45   | Székely-Udvarhely . . . . . | indul este 6.00   |
| Székely-Keresztur . . . . . | 7.28                | Bögöz . . . . .             | 6.33              |
| Nagy-Galambfalva . . . . .  | 8.18                | Nagy-Galambfalva . . . . .  | 7.09              |
| Bögöz . . . . .             | 8.40                | Székely-Keresztur . . . . . | 7.46              |
| Székely-Udvarhely . . . . . | érkezik reggel 9.12 | Héjasfalva . . . . .        | érkezik este 8.18 |

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.